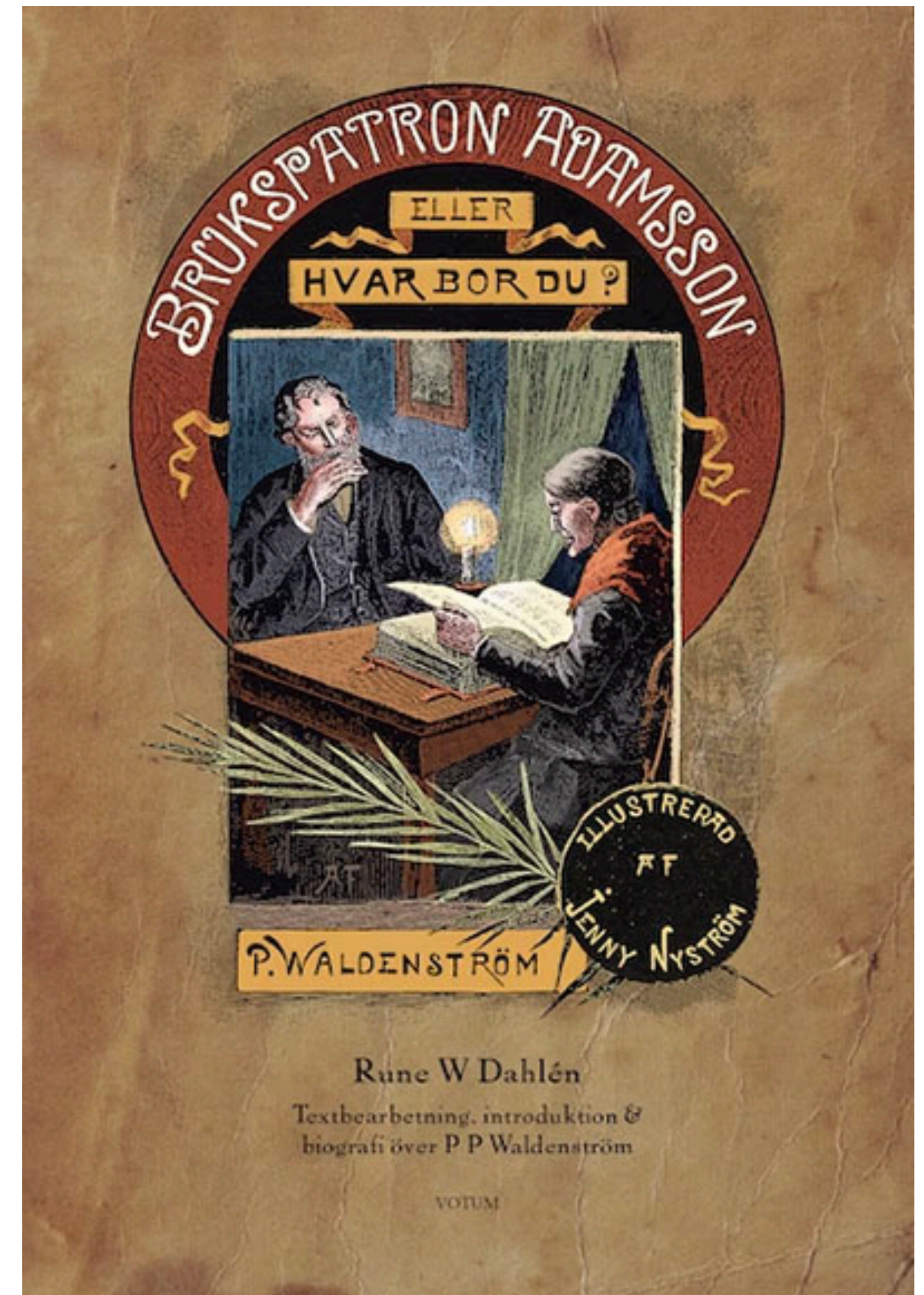

Introduktion till P P Waldenströms bok **Brukspatron Adamsson eller Hvar bor du?**

Viktiga gestalter i den rosenianska väckelsen

- **Carl Olof Rosenius**, f 1816 i Nysätra, Västerbotten, d 1868
  - lekmannapredikant, redaktör för Pietisten 1842–1868
  - En av grundarna till Evangeliska fosterlandsstiftelsen, 1856
- **Paul Petter Waldenström**, f 1838 i Luleå, d 1917
  - fil dr 1863, präst 1864
  - redaktör för Pietisten 1868
  - utvecklade "den subjektiva försoningsläran", offentligt 1872
  - avsked från EFS 1876, från prästämbetet 1882
  - grundare av och ledare för Svenska Missionsförbundet 1878 (2003: Svenska Missionskyrkan, 2013: Ekumeniakyrkan tillsammans med baptisterna och metodisterna)

Andra viktiga samtida gestalter

- Oscar Ahnfelt, predikant och sångare (1813–1882)
- Lina Sandell-Berg, diktare (1832–1903)

Något om boken

- Allegorisk roman, jfr John Bunyan: Kristens resa (1678)
- Inspirerad av en predikan över Ps 86
- Utkom som följetong i den nystartade Stadsmissionären 1862
- 1863 utkom första utgåvan av boken, efter det 12 upplagor, den nyaste 2019

2. upplagan 1863: <https://archive.org/details/brukspatronadamsson1863waldenstrom/>

7. upplagan 1916: <https://archive.org/details/brukspatronadamsson01waldenstrom/>

- Kritiska reaktioner med anledning av försoningsläran

Waldenströms nya försoningslära (från 1872)

- Centralt begrepp: Guds *vrede*.
- *Bibeln*: Gud är samtidigt vred över synden och kärleksfull. Genom syndafallet blir människan föremål för Guds *vrede*. Därför måste Jesus bära syndens straff för att ta bort vreden.
- *Waldenström*: Genom syndafallet inträffade ingen förändring hos Gud, utan hos människan: hon blev syndig och avföll. Därför behövdes en försoning som borttog människans synd och framställde henne åter rättfärdig. Denna försoning skedde i Jesus Kristus. Det är människans sinnelag som behöver ändras.

Waldenströms förändrade lära om försoningen

(Adamsson sitter i Sinai fängelse för att han inte kunnat betala sin skuld, och får besök av mor Enfaldig som förklarar varför Justus Allsvåldig älskar honom.)

- Gamla boken (2: 1863): "Jo, därför, att han älskar patron, och därför, att hans son Immanuel lagt sig ut för patron och tillfullo betalt patrons skuld."
- Nyare upplagor (7:1916): "Jo, därför att han älskar brukspatron. Herr Justus är kärleken och kärleken kan inte annat än älska. Därför har han också sänt sin son Immanuel för att frälsa brukspatron."

Kort översikt över boken Brukspatron Adamsson

- **Några städer**

Världen, Evangelium, Lösaktighet, Egenrättfärdighet, Helighet.
Adamssons gods: Arbetsamhet, strax utanför Världen.

- **Några namn i Evangelium**

Golgata berg

Blodsälven

Stadsdelen *Rum för de förlorade*

Kvarteret *Syndernas Förlåtelse*

Stadsdelen *Helgelse*: Arbetsrum för de återfunna

- **Andra platser**

Teologi, utanför Evangelium

Kort översikt över boken *Brukspatron Adamsson*

- **Centrala personer:**

Justus Allsvåldig, kung i Helighet; hans son *Immanuel*

Patron Adamsson (senare *Abrahamsson* och *Agarsson*) med familj:
hustrun född *Evasdotter*, sönerna *Godhjärtad* och *Självbelåten*; senare
tvillingarna *Hatfull* och *Bitter*

Kassaförvaltaren *Samvete*

Predikanten *Legoherde*

Mor Enfaldig med vännerna *mor Höftlam*, *mor Förlorad* och *mor*

Utfattig

Fiendernas ledare *Beelzebul*

Beundrare

Evangelist

skolmästaren *Erfarenheten*, hjälpare åt *Sanningens ande*